

اهداف یادگیری و انتظارات پس از مطالعه:

- 1- شناخت بیشتر تشبیه و ارکان آن
- 2- تقویت نگرش مثبت نسبت به پدیده های آفرینش خداوند
- 3- آشنایی بیشتر با کتاب گران سنگ نهج البلاغه و امام علی (ع)
- 4- آشنایی با قآانی شیرازی
- 5- تقویت نگرش مثبت نسبت به خوانش متون نظم و نثر فارسی با لحن مناسب
- 6- شناخت بیشتر واژگان و ترکیب های جدید فارسی در متن درس
- 7- تقویت کاربرست آموزه های محتوا در فعالیت های نوشتاری ، گفتاری و رفتاری
- 8- تقویت کاربرست واژگان جدید متن در حوزه فعالیت های املائی و نگارشی

تشبیه

در متن درس ؛ بخشی از شگفتی های آفرینش ، مانند خفاش ، ملخ ، مورچه و طاووس ، به دقت توصیف شده است .

بهره گیری از حواس پنج گانه ، ما را در درک بهتر زیبایی های آفرینش کمک میکند .

با خوب نگریستن به پدیده ها و محیط اطراف خود و تأمل در ویژگی های آنها به دانش و آگاهی زیادی دست می یابیم . دقت در نگاه کردن و خوب دیدن ، یکی از ره های تقویت ذهن و توانایی های زبان است . برای اینکه توصیف ها دقیق تر صورت گیرد ، می توان از آرایه تشبیه استفاده کرد .

در این درس ، امام علی (ع) برای بهتر شناساندن زیبایی های خلقت طاووس ، آن را به چیزهای مختلفی تشبیه کرده است ؛ (دم کشیده طاووس) را به (چتر گشوده) و (بادبان کشتی) ، و پرهایش را به (برگ خزان دیده) مانند نموده است .

(پره های طاووس ، مانند دسته گل پر نقش و نگار ، رنگارنگ است)

با اندکی دقت در میابیم که این تشبیه ، چار رکن یا قسمت دارد : 1- رکن اول (مشبه) ، (پره های طاووس) است که به چیزی تشبیه شده است . 2- رکن دوم (مشبه به) ، (دسته گل پر نقش و نگار) است که (پره های طاووس) به آن مانند شده است . 3- رکن سوم (وجه شبه) ، شباهتی اسگه بین این دو وجود دارد . آیا می دانید شباهت آنها در چیست ؟ 4- رکن چهارم (ادات تشبیه) ، کلمه ای است که شباهت (پره های طاووس) را به (دسته گل) برقرار می سازد . در مثال بالا ، کلمه (مانند) این نقش را دارد .

گاهی اوقات ؛ رکن سوم و چهارم حذف می شود .

از شکستی های آفرینش خالق بی همتا، اسرار پیچیده حکیمانه در آفریدن خفاشان است.

نکات ادبی: خفاشان : نماد انسان هایی که حقیقت را نمی بینند یا به عبارت دیگر توان دیدن حقیقت را ندارند و تمام عمر در تاریکی و نادانی به سر می برند .

روشنی روز که همه چیز را می کشاید، چشمان را می بندد؛

نکات ادبی: می گشاید و می بندد : تضاد

پس او در روز پلک ها برابر سیاهی دیده های اندازد و شب را چونان چراغی بر می گزیند تا در پرتو تاریکی آن، روزی خود را جست و جو کند.

نکات ادبی: شب را چونان چراغی : تشبیه پرتو تاریکی : متناقض نما

پروردگار بال های برای پرواز آنها آفرید، این بال ها همانند لاله های گوش اند؛

نکات ادبی: این بال ها همانند لاله های گوش اند : تشبیه

اکنون اگر می خواهی، در مورد شکفتن آفرینش ملخ، سخن بگو که خدا برای او دو چشم سرخ و حدقه
چونان ماه تابان آفرید

نکات ادبی : حدقه : گودی چشم دو حدقه چونان ماه تابان : تشبیه

ملخ، حواسی نیرومند و دندان پیشین دارد که گیاهان را می چیند و دو پای داس مانند که
اشیا را بر می دارد

نکات ادبی: پای داس مانند : تشبیه

حتی اگر همه متحد شوند، ملخ ها، نیرومندانه وارد کشتزار می شوند و آنچه میل دارند، می
خورد

نکات ادبی : نیرومندانه : قید

... آن را چنان چتری گشوده است که طاووس آن را بر سر خود سایبان می سازد؛ کوئی بادبان کشتی
است که ناخدا آن را برافراشته است. اگر رنگ های پرهای طاووس را به رویدنی های زمین تشبیه کنی
، خواهی گفت: (دسته گلی است که از شکوفه های رنگارنگ گل های بهاری فراهم آمده است)، و
اگر آن را با پارچه های پوشیدنی همانند سازی، چون پارچه های زیبای پر نقش و نگار است. پرهای
طاووس، چونان برگ خزان دیده، می ریزد و دوباره می روید تا دیگر بار...

نکات ادبی : چونان چتری : دم مانند چتر است : تشبیه ، سایبان : دم مانند سایبان استد : تشبیه ، بادبان
کشتی : دم مانند بادبان است : تشبیه ، ناخدا : استعاره از طاووس ، به رویدنی های زمین تشبیه کنی :
تشبیه ، دسته گلی است که از شکوفه های رنگارنگ گل های بهاری فراهم آمده است : تشبیه پارچه های
پوشیدنی همانند سازی : تشبیه ، چون پارچه های زیبا پر نقش و نگار است : تشبیه ، پرهای طاووس ، چونان
برگ خزان دیده می ریزد و دوباره می روید : تشبیه ، دیگر بار : بار دیگر : ترکیب اضافی مقلوب

صورتگر ماهر

راستی را، کس نمی داند که در فصل
از کجا کرد و پیدار، این همه نقش و نگار؟

معنی بیت : به راستی ، کسی نمی داند که در فصل بهار ، این همه تصاویر رنگارنگ و زیبا از کجا پدیدار می شود .

نکات ادبی : راستی را : به راستی . را حرف اضافه

عقل ها، حیران شود کز خاک تاریک نرند
چون بر آید این همه گل های نغز کاکار

معنی بیت : عقل انسان ها دچار شگفتی می شود که از خاک تیره رنگ بی روح ، چگونه این همه گل های زیبا و دلخواه می روید

نکات ادبی : نژند : سرد و بی روح و اندوهگین . گل های نغز : گل های نیکو . گل های کامکار : ترکیب اضافی

چون نرسی کاین تماثل از کجا آمدید؟ چون نبوی کاین تصاویر از کجا شد آشکار؟

معنی بیت : چگونه است که نمی پرسی که این نقش های زیبای طبیعت ، از کجا پدید آمده است ؟ چرا تحقیق نمی کنی که این تصاویر زیبا از کجا آشکار شده است ؟

نکات ادبی : تماثل : عکس ها

برق از شوق که می خنددین سان قاه قاه؟ ابر از هجر که می گرید، بیدن سان زار زار

معنی بیت : برق از شوق دیدار چه کسی این گونه مانند انسان ، قاه قاه می خندد ؟ و ابر از غم دوری چه کسی ، این طور زار زار گریه می کند ؟

نکات ادبی : برق می خندد : تشخیص . ابر می گرید : تشخیص . می خندد و می گرید : تضاد

کیست این صورتگر ماهر که بی تقلید غیر این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار

معنی بیت : آن نقاش ماهرى که بدون تقلید از دیگران ، این همه تصاویر را در پهنه جهان هستی به کار برده است ، کیست ؟

نکات ادبی : این بیت تلمیح به آیه (هو الخالق الباری المصور) دارد ، صورتگر ماهر : اشاره به خدا ، صفحه هستی : اضافه تشبیهی

اعلام

میرزا حبیب الله
شیرازی متخلص به
(قائمی) از شاعران
دوره قاجار است .

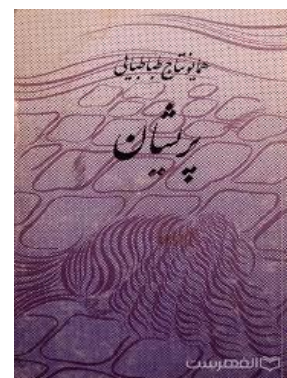
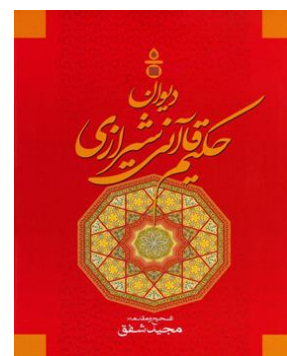
هنر او در قصیده
سرایی و انتخاب
واژگان خوش
آهنگ و توصیف
های نیکوست.

نهج البلاغه: گزیده ای از
نامه ها و خطبه ها و
سخنان و کلمات قصار
امیر المومنان ، حضرت
علی (ع) است که عام
بزرگوار شیعی ، (سید
رضی) آن را گردآورده
است .

وی کتاب
(پریشان) را به
شیوه گلستان
نوشت .

آرامگاه او در
جوار حضرت
عبدالعظیم (ع)
شهر ری است .

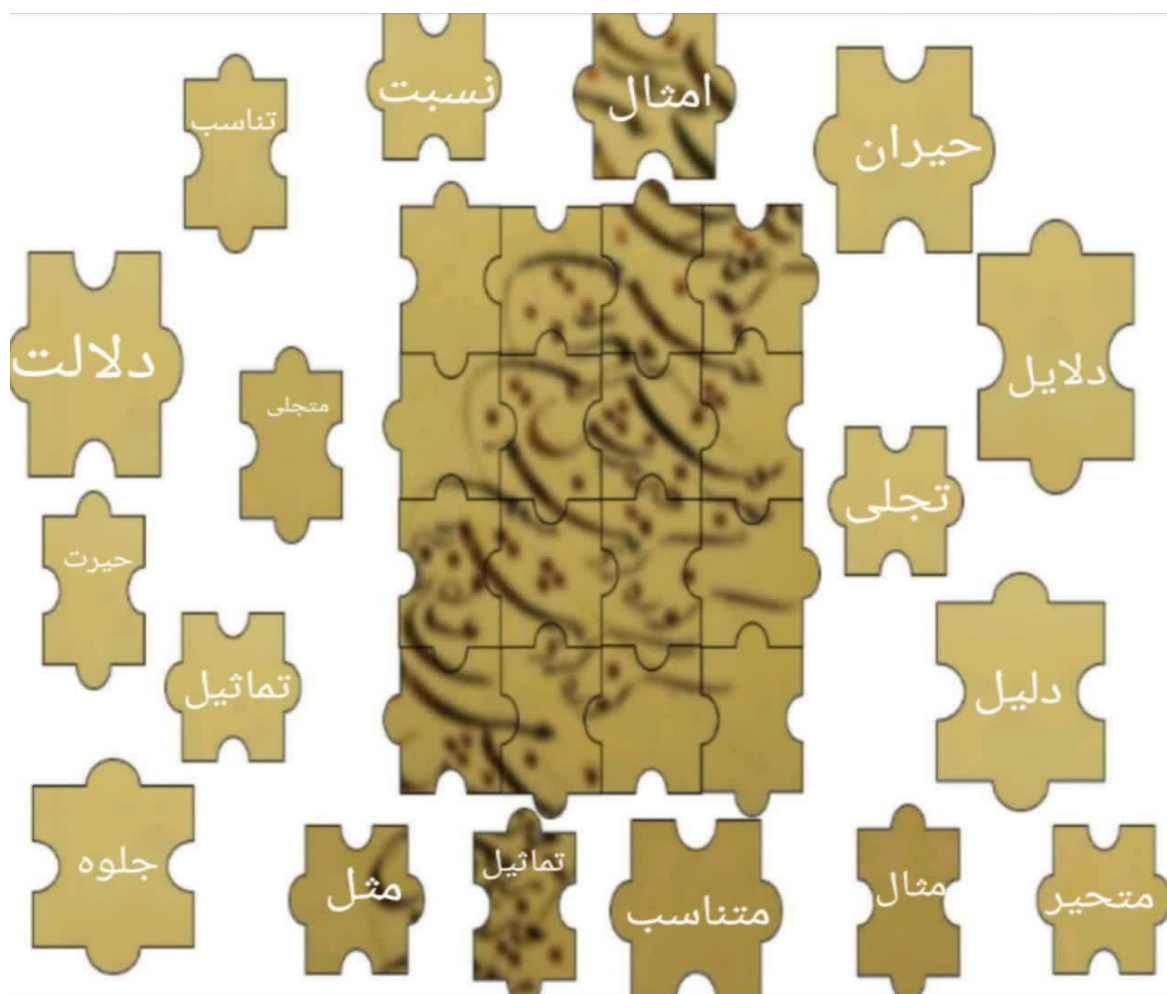
واژه‌یاب

دلائل	جمع دلیل ، نشانه ها
حدقه	کاسه ی چشم
جثه	بدن ، پیکر
فراز	بلندی
کاکل	موی میان سر پسران و مردان ، چیزی شبیه به تاجی از مو
جلوه	ظاهر ، پیدایی
نژند	سرد و بی روح
نغز	زیبا ، نیکو
کامکار	(در این درس) مطابق میل ، دلخواه
تماثیل	جمع تمثال ، شکل ها ، تصویر ها
هجر	دوری ، جدایی ، فراق
صورتگر	نقاش ، پدیدآورنده ی نقش
تقلید	پیروی و دنباله روی از کسی

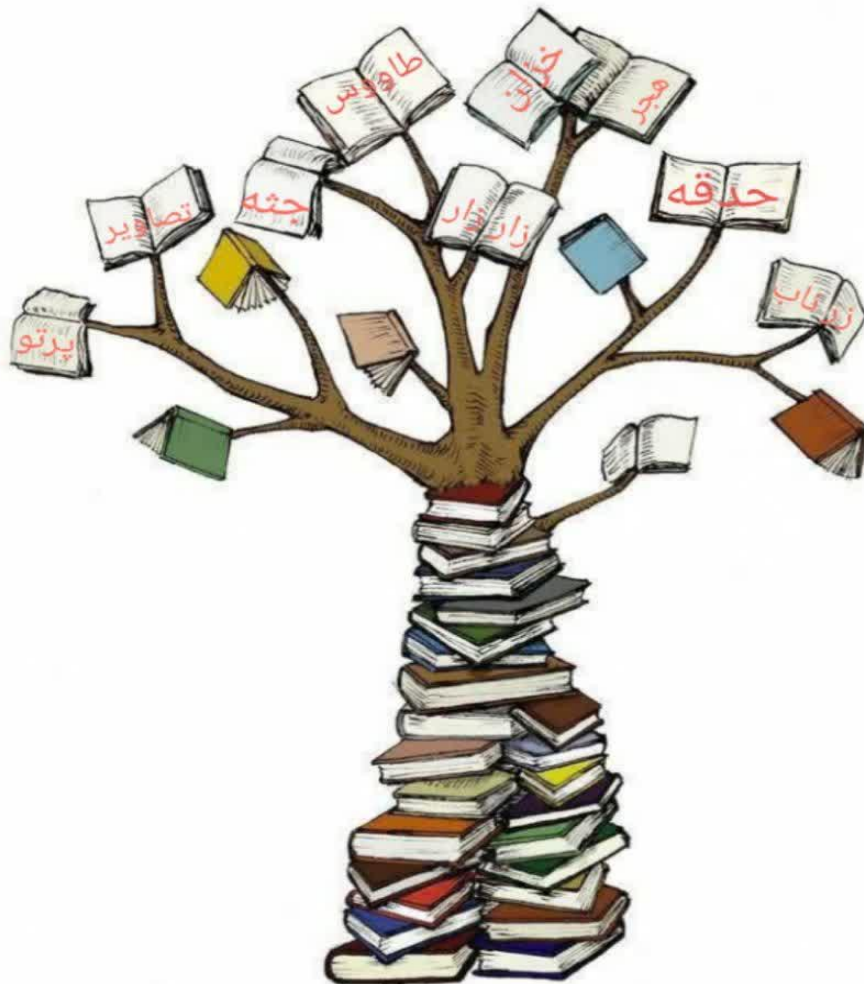

هم خانواده ها و خوشه واژه های مرتبط باهم را پیدا کنید و بنویسید.

کلمات املائی یا خوشه واژه کلمات داده شده را در قالب یک جمله بنویسید .

1. در بیت آخر شعر صورتگر ماهر به کدام یک از نام های خداوند اشاره شده

است ؟ مصور ، صورتگر ، ماهر ، بی تقلید

2. چه شگفتی های دیگری از زندگی مورچه می دانید ؟ مورچه ها تقسیم کار

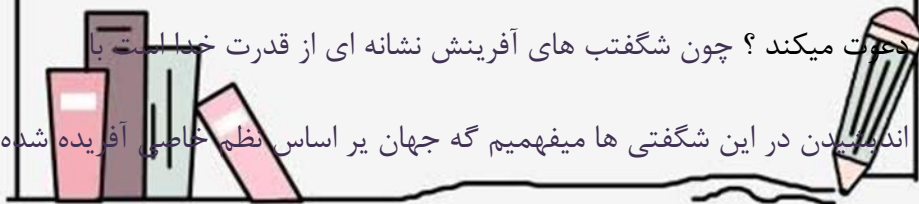
دارند . آن هایی که جوان تر هستند از تخم ها پرستاری میکنند - بعضی ها

نگهبان و بعضی ها کارگرند . همچنین صدای مورچه ها جز صدا های بلند است

3. چرا خداوند در قرآن کریم ، انسان را به اندیشیدن در شگفتی های خلقت

دعوت میکند ؟ چون شگفتی های آفرینش نشانه ای از قدرت خداوند است

اندیشیدن در این شگفتی ها میفهمیم که جهان بر اساس نظم خاصی آفریده شده.

(تشبیه)

در متن درس ، بخشی از شگفتی های آفرینش ، مانند خفاش ، ملخ ، مورچه و طاووس ، به دقت توصیف شده است .

بهره گیری از حواس پنج گانه ، ما را در درک بهتر زیبایی های آفرینش کمک می کند.

به نظر شما ، در توصیف رنگ های طاووس ، کدام حس ، بیش از بقیه به کار آمده است ؟

با خوب نگرستن به پدیده ها و محیط اطراف خود و تامل در ویژگی های آنها به دانش و آگاهی زیادی دست می یابیم . دقت در نگاه کردن و خوب دیدن ، یکی از راه های تقویت ذهن و توانایی های زبان است . برای اینکه توصیف ها آسان و دقیق تر صورت گیرد ، می توان از آرایه (تشبیه) استفاده کرد

در این درس ، امام علی (ع) برای بهتر شناساندن زیبایی های خلقت طاووس ، آن را به چیزهای مختلفی تشبیه کرده است ؛ (دم کشیده طاووس) را به (چتر گشوده) و (بادبان کشتی) ؛ و پرهایش را به (برگ خزان دیده) مانند نموده است .

اکنون دقیق تر و گسترده تر ، موضوع تشبیه را بررسی می کنیم :

(پره های طاووس ، مانند دسته گل پر نقش و نگار ، رنگارنگ است)

با اندکی دقت در می یابیم که این تشبیه ، چهار رکن یا قسمت دارد :

رکن اول (مشبه) ، (پره های طاووس) است که به چیزی تشبیه شده است .

رکن دوم (مشبه به) ، (دسته گل پر نقش و نگار) است که (پره های طاووس) به آن مانند شده است

رکن سوم (وجه شبه) ، شباهتی است که بین این دو وجود دارد . آیا می دانید شباهات آنها در چیست ؟

رکن چهارم (ادات تشبیه) ، کلمه ای است شباهت (پره‌ای طاووس) را به (دسته گل) برقرار می سازد .
در مثال بالا ، کلمه (مانند) این نقش را دارد .

گاهی اوقات ، رکن سوم و چهارم حذف می شود .

گفت و گو کنید

گفت و گو کنید .

1. درباره (شگفتی های آسمان) ، از منابع مناسب ، مطالبی را فراهم آورید و آ» را در کلاس بخوانید و

درباره آن گفت و گو کنید .

2- در ابیات زیر (خفاش) و (طاووس) به عنوان نشانه به کار رفته اند ؛ درباره مفهوم نمادین هر یک از

آنها تحقیق و گفت و گو کنید .

نور خورشید در جهان ، فاش است آفت از ضعف چشم خفاش است (سنایی)

خفاش نماد انسان هایی است که توانایی دیدن خوبی ها را ندارند

طاووس را به نقش و نگاری که هست ، خلق تحسین کنند و او خجل از پای زشت خویش (سعدی)

طاووس نماد انسان هایی که فقط به عیب و ایرادشان توجه می کنند و زیبایی های خویش را نمی بینند .

نوشتن

نوشتن

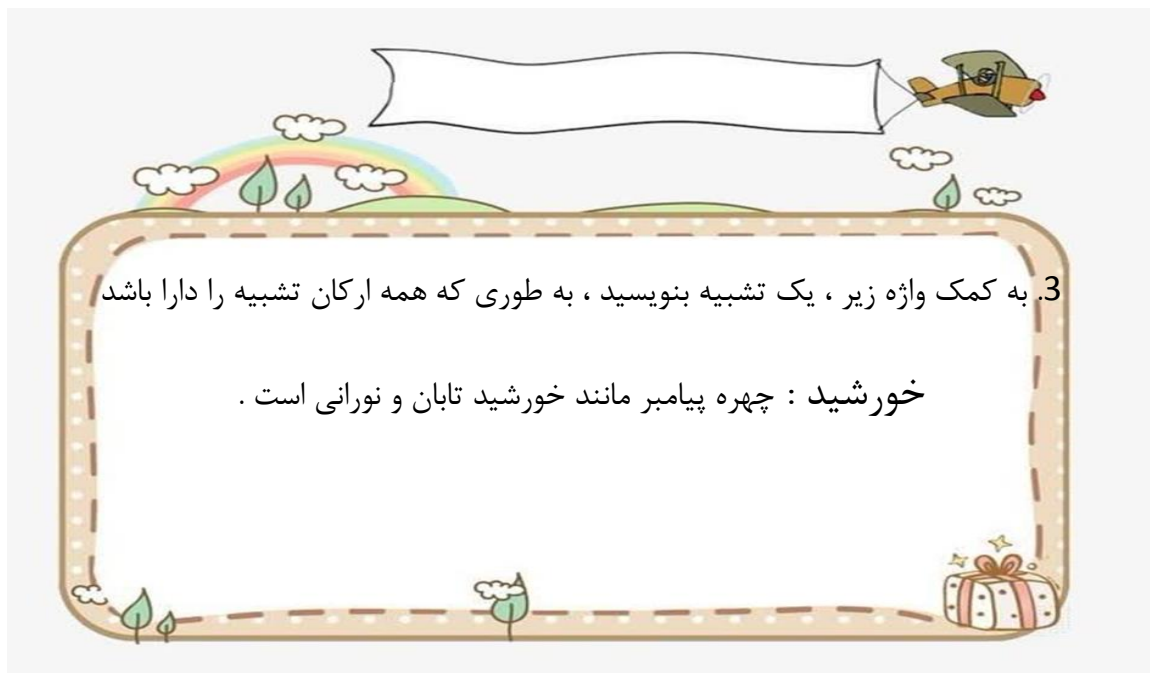
1. در متن درس کلمه هایی بیابید که یکی از حروف زیر ، در آنها به کار رفته باشد ؛

سپس آنها را بنویسید . (ت ، ط) ، (ث ، س ، ص) ، (ق ، غ)

اندیشه ات - بتوانی - همتا - اسرار - تاریکی - چسبیده - سخن - داس - می ترسند

تمام - انسان - طاووس - استوار - چتری - سر - سرخی - اطراف

4. شاعر در سروده (صورتگر ماهر) به کدام پدیده های خلقت اشاره کرده است ؟

فصل بهار ، گل های رنگارنگ ، باران ، زیبایی های جهان هستی

نمونه سوال درس دوم

سوالات تستی :

1. در نهج البلاغه از کدام موجود به عنوان شگفت انگیز ترین و استوار ترین آنها یاد شده است ؟
الف (زنبور ب) طاووس ج (ملخ د) مورچه
2. کلمه (باز) در بیت زیر کدام رکن تشبیه است ؟
الف (مشبه ب) مشبه به ج (ادات تشبیه د) وجه شبه
3. مفهوم کدام گزینه با بیت (عقل ها حیران شود کز خاک تاریک نژند / چون برآید این همه گل های نغز کامکار) ارتباط دارد ؟
الف (عقل سرگشته ، معلول خاک تیره است ب) علت حیرانی عقل ، بی روح بودن خاک و معلول آن روییدن گل هاست ج (علت وجود کل های تیره است د) خاک علت است معلول آنها گل هاست
4. در کدام گزینه واژ ها ارتباط معنایی دارند ؟
الف (نژند : سرد و بی روح – زرناب : طلایی خالص ب) بی تقید : بی توجه – تغز : نیکو
ج) حدقه : جایگاه چشم – مدم : مردمک د) اسرار : رازها – تماثل : مثل ها

سوالات تشریحی :

5. در این درس خفاشان نماد چه انسان هایی بودند ؟
6. چند نمونه از ویژگی های ملخ که در درس به آن ها اشاره شده است را بنویسید .
7. چهار رکن تشبیه را نام ببرید و توضیح دهید .
8. بیت پایانی شعر صورتگر ماهر را همراه با معنی آن بنویسید .

سوالات کوتاه جواب :

9. آرامگاه قآنی شیرازی کجاست ؟
10. نام یکی از کتاب های قآنی شیرازی را بنویسید .
11. درس دوم (خوب جهان را ببین) برگرفته از چه کتابی است ؟
12. رکن سوم تشبیه چیست ؟

سوالات جای خالی :

13. فراز به معنی است .
14. بار دیگر ترکیب است .
15. نهج البلاغه را گردآوری کرده است .
16. (میگرید) و (می خندد) داری آرایه است .

سوالات درست و نادرست :

17. رکن چارم تشبیه (ادات تشبیه) است .

18. دو کلمه (می گشاید) و (می بندد) مترادف هستند .

19. پای داس مانند تشبیه است .

سوالات جورکردنی :

معنی واژه های ستون (الف) را در ستون (ب) پیدا کنید .

الف	ب
نژند	ظاهر ، پیدایی
جلوه	دلخواه
جثه	سرد و بی روح
کامکار	بدن ، پیکر

پاسخ سوالات :

1. گزینه 2

2. گزینه 4

3. گزینه 2

4. گزینه 3

5. نماد انسان هایی که حقیقت را نمی بینند یا به عبارت دیگر توان دیدن حقیقت را ندارند و تمام عمر خود

را در تاریکی و نادانی به سر می برند

6. دارای گوش های پنهان – دهانی متناسب با اندامشان – دارای حواسی نیرومند و دارای دو دندان پیشین که گیاهان را با آن ها می چیند و دو پای داس مانند که با کمک آ«ها اشیا را بر می دارد و ...

7. رکن اول (مشبه) ، جزی است که به چیزی تشبیه می شود

رکن دوم (مشبه به) جزی که مشبه به آن تشبیه می شود

رکن سوم (وجه شبه) شباهتی است که بین مشبه و مشبه به وجود دارد

رکن چهارم (ادات تشبیه) کلمه ای است که شباهت دو جز اول یعنی مشبه و مشبه به را برقرار می سازد

8. کیست آن صورتگر ماهر که بی تقلید غیر / این همه صورت برد بر صفحه هستی به کار ؟

آن نقاش ماهری که بدون تقلید از دیگران ، این همه تصاویر را در پهنه جهان هستی به کار برده است
کیست ؟

9. در جوار حضرت عبد العظیم (ع) در شهر ری است

10 . پریشان

11. نهج البلاغه . بخش خطبه ها

12 . وجه شبه

13. بلندی

14. اضافی مقلوب

15 . سید رضی

16 تضاد

17 . درست

18 نادرست

19 درست

20. جثه : بدن ، پیکر

جلوه : ظاهر : زیبایی

نژند : سرد و بی روح

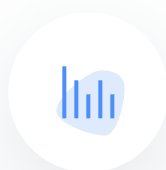
کامکار : دلخواه

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد